

ภาคผนวก ก

แบบฟอร์มวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน
การท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดเชียงใหม่

1. ตารางการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย

เงินกู้จากสถาบันการเงิน		บาท
อัตราดอกเบี้ยร้อยละ		ต่อปี
ระยะเวลาในการผ่อนคืน		ปี

จำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระต่อปี

ปีที่	เงินต้น ณ. ต้นปี	จำนวนเงิน ที่จ่ายชำระต่อปี	จำนวนดอกเบี้ย ที่จ่าย	จำนวนเงินต้น ที่จ่ายชำระคืน	เงินต้นคงเหลือ ณ. ปลายปี
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

2. ตารางประมาณการต้นทุนการผลิตของโครงการที่กำลังการผลิต 100%

ปีที่ โปรแกรมการผลิต	
ต้นทุนการผลิต(ไม่รวมค่าเสื่อมราคา) วัตถุดิบ ค่าแรงงาน (ฝ่ายผลิต) ค่าสาธารณูปโภค ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายโรงงานอื่นๆ (Fixcost)	
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ค่าใช้จ่ายอื่นๆด้านการขายและบริหาร	

3. ตารางค่าวัสดุ

ลำดับ	ค่าวัสดุ	
	รายการวัสดุ	จำนวนเงิน / ปี
1		
2		
3		
4		
5		

4. ตารางค่าสาธารณูปโภค

ลำดับ	ค่าสาธารณูปโภค	
	รายการ	จำนวนเงิน / ปี
1		
2		
3		
4		
5		

5. ตารางค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา

ลำดับ	ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	
	รายการ	จำนวนเงิน / ปี
1		
2		
3		
4		
5		

6. ตารางค่าใช้จ่ายโรงงานอื่น ๆ (Fixcost)

ลำดับ	ค่าใช้จ่ายโรงงานอื่น ๆ (Fixcost)	
	รายการ	จำนวนเงิน / ปี
1		
2		
3		
4		
5		

7. ตารางค่าใช้จ่ายอื่นๆด้านการขายและบริหาร

ลำดับ	ค่าใช้จ่ายอื่นๆด้านการขายและบริหาร	
	รายการ	จำนวนเงิน / ปี
1		
2		
3		
4		
5		

8. ตารางค่าจ้างแรงงาน

ลำดับ	ค่าจ้างแรงงาน			รายปี
	แผนก	จำนวน (คน)	เงินเดือน	
1				
2				
3				
4				
5				

14. ตารางประมาณการเงินลงทุนทั้งสิ้นของโครงการ

รายการ	จำนวนเงิน
1. เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร	
2. ค่าใช้จ่ายก่อนการดำเนินงาน	
3. เงินทุนหมุนเวียนสุทธิ (ที่เติมกำลังการผลิต)	
รวมเงินลงทุนทั้งสิ้นของโครงการ	

15. ตารางการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร

รายการการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร	จำนวนเงิน	อัตราค่าเสื่อมราคา (%)
ที่ดิน		ช่องที่ดินไม่คิดค่าเสื่อม
เก้าอี้		
คอมพิวเตอร์		
โต๊ะ		
พัดลม		
เครื่องจักรและอุปกรณ์		
อาคารสำนักงาน		
ค่าใช้จ่ายก่อนการดำเนินงาน		
รายการเงินทุนหมุนเวียนสุทธิ		ไม่คิดค่าเสื่อม

17. ตารางประมาณการกระแสเงินสดสุทธิรายปีของโครงการ

ปีที่	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
โปรแกรมการผลิต	ระยะก่อสร้าง	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%	100%	100%
ก. กระแสเงินสดรับ											
รายได้จากการขาย (B)											
ข. กระแสเงินสดจ่าย											
1. เงินลงทุนทั้งสิ้น ©											
2. ต้นทุนดำเนินงานที่ไม่รวมค่าเสื่อมราคา(D)											
3. ภาษีเงินได้(E)											
รวมกระแสเงินสดจ่าย											
ค. กระแสเงินสดสุทธิ (ก-ข)											
<i>NPV</i> ของโครงการ											
<i>IRR</i> ของโครงการ											
B/C Ratio ของโครงการ											

อัตราผลตอบแทนที่ต้องการ 50%

เท่า

การพัฒนาการบริหารจัดการต้นทุน
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่
Development the management of the cost of the health

tourism in Chiang Mai

ผศ.รัชนิกร ปัญญา

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและสนับสนุนด้วยการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ข้อมูลปฐมภูมิลำดับแรกมาจากกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 1 ชุมชน ที่สนใจในการร่วมเวทีเสวนาปฏิบัติการ อาศัยกระบวนการ SWOT และการ Focus group เพื่อให้ทราบบริบทและศักยภาพของการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนและนำไปสู่การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมินต้นทุนและผลตอบแทนการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จากนั้นนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติอย่างง่าย คือ ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงการประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสุขภาพของท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า บริบทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ มี 2 ลักษณะ คือ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในลักษณะของการส่งเสริมสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในลักษณะของการบำบัดรักษาโดยพืชผักสมุนไพรในชุมชน อันเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งชุมชนได้ดำเนินการท่องเที่ยวอย่างมีศักยภาพ โดยเฉพาะศักยภาพในการบริหารจัดการองค์กรและการให้บริการ สมาชิกมีความรู้และความสามารถในการให้บริการสุขภาพเป็นอย่างดี แต่ขาดศักยภาพในการดำเนินงานทางธุรกิจ โดยเฉพาะการจัดทำบัญชี ส่งผลให้กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวขาดทุนสูงถึงปีละ 186,572.70 บาท เนื่องจากมีต้นทุนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นแนวทางการบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น ที่ควรที่จะพัฒนา คือ ต้องพยายามลดต้นทุนส่วนนี้และบูรณาการทำงานร่วมกับภาครัฐ โดยเฉพาะองค์กรชุมชนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม จึงจะทำให้การท่องเที่ยวดังกล่าวเกิดความยั่งยืนได้

คำสำคัญ ต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ, การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

Abstract

This research aims to study guidelines to develop the cost management of health tourism in Chiang Mai. It is the qualitative research but the quantitative analysis was also supported. Primary data was collected from 1 group of tourism community business who was willing to join in this project. SWOT analysis and focus group were used to study the context and its potentiality to operate tourism. Quantitative data was from evaluation the benefit cost of health tourism business. Descriptive statistics such as mean and percentage were also used to analyze and expressed the turnover of health tourism business.

The finding showed that there are two kinds of contexts for health tourism in Chiang Mai; 1) health promotion tourism and 2) health healing tourism with vegetables and herbs in communities. These two kinds of health tourism are the good selling point for communities. The communities also have good potentiality particularly in the organizational management and good service to run on their business. Members of the communities can give a good service for customers. However, they lack the potentiality in accounting. Their business were thereby lost 186,572.70 baht/year because of the high public relations for tourist attraction. As a result, they should minimize the cost of public relations and work together with government and private sectors so that it will help tourism to be sustainable.

Keywords: cost of the health tourism, health tourism

บทนำ

จังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวสูงและมีผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก อีกทั้งจังหวัดเชียงใหม่มีศิลปหัตถกรรม วัฒนธรรมด้านนาที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นสวยงามและเกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ซึ่งล้วนเป็นช่างฝีมือที่มีคุณภาพจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะมีวิธีในการสร้างเครือข่ายระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวและ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนบน และหารูปแบบที่เหมาะสมของเครือข่ายระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวและ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลิตภัณฑ์และการบริการทางด้านการท่องเที่ยว เพิ่มรายได้เข้าสู่ชุมชนอาศัยรูปแบบเครือข่ายในการช่วยเหลือทำงานร่วมกันอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพ (Medical Tourism) เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ได้รับ ความสนใจจากชาวต่างชาติ เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพในเรื่องของ

การบริการทางการแพทย์ ทั้งในด้านบุคลากรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนเรื่องค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งอื่น ๆ รูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Promotion Tourism) ที่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างหลากหลาย ได้แก่ ทัวร์แพทย์แผนไทย ทัวร์อาหารสมุนไพร ทัวร์สมุนไพร ทัวร์เกษตร ทัวร์น้ำพุร้อนและอาบแร่ ทัวร์ฝึกสมาธิและบำเพ็ญภาวนา เป็นการเชื่อมชมวัดป่ากลางธรรมชาติอันสวยงามและสงบสุข ทำการฝึกปฏิบัติแนวสมาธิพุทธศาสนา เพื่อสร้างความสงบเยือกเย็นของจิตใจท่ามกลางสภาพธรรมชาติที่ร่มรื่นงดงาม หรือนั่งวิปัสสนาบำเพ็ญภาวนาขั้นสูงในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ในวัดป่าธรรมชาติ โดยมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีปฏิบัติสมาธิอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการคลายเครียดในชีวิตประจำวัน รวมทั้งศึกษาเรียนรู้ปรัชญาชีวิตและจิตวิญญาณตะวันออก ทัวร์แหล่งธรรมชาติ

นโยบายการวิจัยของชาติระหว่าง พ.ศ. 2555-2559 ได้เน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศสามารถเชื่อมโยงกับแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ความต่อเนื่องของนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) การปฏิรูประบบวิจัยของประเทศรวมทั้งนโยบายและแนวทางการวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติระยะยาว พ.ศ. 2552-2571 โดยการวิจัยจะตอบสนองความต้องการของชุมชนและปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนเพื่อการพัฒนาประเทศพร้อมทั้งดำเนินการควบคุมกำกับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการอันเป็นรากฐานอันสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืนทั้งนี้มุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

เนื่องด้วยการให้บริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งมีปรัชญาและวิสัยทัศน์ในการให้บริการแก่ท้องถิ่นในด้านการวิชาการ (วิสัยทัศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2555) จึงเกิดความร่วมมือกับองค์กรของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง (แม่ฮ่องสอน) ซึ่งในปี พ.ศ. 2551-2555 ที่ผ่านมา สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้ทำความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลตำบล ในการร่วมมือกันกับนักวิจัยและนักวิจัยท้องถิ่น ทำการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ก่อให้เกิดแนวทางความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นทางการ อีกทั้งคณะทำงานวิจัยครั้งนี้ได้ทำความร่วมมือกับ อปท. ในจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2551-2555 มากถึง 120 ตำบล (วิระศักดิ์ สมยานะ, 2555) ทำให้นักวิจัยเห็นว่าควรเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะดำเนินการวิจัยภายใต้ชุดโครงการเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” ในโครงการที่มีชื่อว่า “การพัฒนาการบริหารจัดการต้นทุน

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” อันจะก่อให้เกิดผลลัพธ์และผลผลิตของงานวิจัยที่เห็นถึงข้อสรุปจากการบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่นในเชิงประจักษ์ก่อให้เกิดผลการวิจัยที่สามารถยกระดับสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวแก่หน่วยงานภาครัฐระดับกระทรวง กรม และท้องถิ่น หน่วยงานเอกชนและประชาชนผ่านกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่เสริมสร้างศักยภาพแก่ภาคีทางการท่องเที่ยวให้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานความรู้สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวการพัฒนาการบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการศึกษา

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - ขั้นตอนที่ 1 กำหนดชุมชนด้านการท่องเที่ยวที่มีความต้องการเข้าร่วมโครงการ ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) จากอำเภอต่างๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่ อาศัยแบบฟอร์มแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการ
 - ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (purposive sampling) และคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ โดยใช้แบบฟอร์มเพื่อประเมินคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 1 ชุมชน ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนแม่ใจบ้านดินโฮมสเตย์ ตำบลบ้านป่า อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
- 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจ สอบถาม และสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด
 - 2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย ผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และผลการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 3) เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

 - (3.1) แบบฟอร์มแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการ
 - (3.2) แบบฟอร์มเพื่อประเมินคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ

(3.3) แบบฟอร์มรวบรวมข้อมูลปัจจัยนำเข้า

(3.4) แบบฟอร์มวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของกระบวนการ

(3.5) แบบฟอร์มการประเมิน Focus Group ของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน

(3.6) แบบฟอร์มวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน

(3.7) แบบประเมินศักยภาพการบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น

4) การวิเคราะห์และประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะวิเคราะห์ความรู้ ความเข้าใจในการคิดวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทน การบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น (ตลอดจนการจัดทำแผนธุรกิจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จังหวัด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันมีคนส่วนใหญที่ได้หันมาใส่ใจในสุขภาพมากยิ่งขึ้นจึงทำให้การบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการเอาใจใส่และมีการดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น โดยเห็นได้จากการหันมาออกกำลังกาย การนวดแผนโบราณ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การรับประทาน อาหารพืชผักสมุนไพรที่ปลอดสารพิษ สิ่งเหล่านี้ได้เป็นแรงดึงดูดอันสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวและใช้บริการเกี่ยวกับสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ จากกรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปเป็นบริบทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ได้ 2 ลักษณะคือ 1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในลักษณะของการส่งเสริมสุขภาพ เป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาที่เหลือจากการมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ แล้วมาใช้บริการทางด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะของการส่งเสริม ฟิตเนส และดูแลสุขภาพ สุขภาพ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้ดีขึ้น และ 2) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในลักษณะของการบำบัดรักษาโดยอาศัยพืชผักสมุนไพรที่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวสามารถนำเอาสมุนไพรมาใช้

เพื่อบำบัดรักษาโรคบางอย่างได้ เช่น โรคท้องอืดท้องเฟ้อ โรคท้องเสีย โรคร้อนในกระหายน้ำ เป็นต้น

ในส่วนของการวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการองค์กร พบว่ากลุ่มมีจุดแข็ง คือ สมาชิกของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการทำงาน แต่ยังมีจุดอ่อน คือ ขาดการวางแผนการจัดการด้านบุคคลากร ในด้านการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการบริการเชิงสุขภาพแก่นักท่องเที่ยว

2) ศักยภาพการบริหารจัดการของการให้บริการ พบว่ากลุ่มมีจุดแข็ง คือ ชุมชนมีความรู้และความสามารถในการให้บริการเชิงสุขภาพในลักษณะของการบำบัดรักษา แก่นักท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่เป็นการบำบัดรักษาโดยอาศัยภูมิปัญญาพื้นฐาน นับว่าเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาใช้บริการ แต่ยังมีจุดอ่อนที่พบคือ ยังขาดความสามารถในการจัดโปรแกรมกิจกรรม การให้บริการเชิงสุขภาพแก่นักท่องเที่ยว กลุ่มขาดความสามารถในการจัดหาลูกค้า หรือนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว และให้บริการเชิงสุขภาพแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงขาดความรู้ในการอธิบายและการให้ความรู้เกี่ยวกับสรรพคุณของการให้บริการเชิงสุขภาพและขาดความรู้ในการประชาสัมพันธ์การให้บริการเชิงสุขภาพแก่นักท่องเที่ยว

3) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชี พบว่ายังมีจุดอ่อน คือ ขาดความรู้และความสามารถในการจัดหมวดหมู่ ประเภทรายการในการทำบัญชีการเงิน และขาดความสามารถในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมถึงขาดความรู้และความสามารถในการจัดการผลประโยชน์ให้แก่ชุมชน สำหรับการวิเคราะห์ความเข้มแข็งของชุมชนพบว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดเชียงใหม่ ยังมีจุดอ่อน คือ คนในชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและคนในชุมชนขาดความสนใจที่จะเรียนรู้ในการให้บริการ เช่น การบำบัดรักษาสุขภาพให้นักท่องเที่ยว เป็นต้น

จากบริบทและศักยภาพของกลุ่มที่วิเคราะห์ได้ เห็นได้ว่า ด้วยศักยภาพของกลุ่มการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่หากจะพัฒนาต่อไป ให้เกิดความยั่งยืนแล้ว กลุ่มท่องเที่ยวต้องแก้ไขจุดอ่อนและพัฒนาตามจุดแข็งและโอกาสที่ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ให้การสนับสนุน โดยเฉพาะความรู้ในการประกอบธุรกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบการบริหารจัดการการเงินและบัญชี ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้ทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน รวมถึงการเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชีของกลุ่มท่องเที่ยวให้เกิดการดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของโครงการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนแม่โจ้บ้านดิน โสมสเตย์ ตำบลบ้านเป้า อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิเคราะห์ที่ได้นำไปสู่แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่อาศัยแบบฟอร์มวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูล 3 ส่วน โดยส่วนแรก คือ ข้อมูลรายรับของกลุ่มท่องเที่ยว ซึ่งจะแสดงถึงจำนวนนักท่องเที่ยว ราคาที่จำหน่ายการให้บริการท่องเที่ยว และรายรับทั้งปีของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่วนข้อมูลในส่วนที่สอง คือ ข้อมูลด้านการลงทุนของกลุ่มท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายประมาณการในการลงทุนทั้งสิ้นของโครงการ 2) ปริมาณต้นทุนการผลิตสินค้า/บริการทั้งสิ้น และ 3) ต้นทุนการผลิตสินค้า/บริการแยกตามกิจกรรมต่อครั้ง (ปี พ.ศ. 2556) สำหรับข้อมูลในส่วนที่สาม คือ ข้อมูลด้านการเงินของกลุ่มท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ข้อมูลการระดมทุนในอดีต 2) การระดมทุนในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2556) 3) การกำหนดเพศานหุ้นของกลุ่ม 4) เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม 5) การทำบัญชีของกลุ่ม 6) การจัดสรรผลกำไรของกลุ่ม 7) หลักเกณฑ์ในการแบ่งเงินปันผลของกลุ่ม 8) ลูกหนี้ที่เกิดจากการให้สินเชื่อแก่ลูกค้า (ปี พ.ศ. 2556) และ 9) เจ้าหนี้ที่เกิดจากการให้เชื่อเชื่อ/กู้ยืม (ปี พ.ศ. 2556) ผลการวิจัยพบว่าโครงการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสุขภาพมีค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมาใช้บริการเพื่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชนมากขึ้น ทำให้มีต้นทุนการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง อีกทั้งการหารายได้เข้าสู่ชุมชนยังทำได้น้อย ส่งผลให้กำไรสุทธิของโครงการขาดทุนเป็นจำนวนมาก โครงการดังกล่าวมีผลการดำเนินงานขาดทุนมากถึงปีละ 186,572.70 บาท เนื่องจากโครงการท่องเที่ยวดังกล่าวมีต้นทุนแฝงเมื่อเทียบกับรายได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นค่าที่ชุมชนในราคาที่ต่ำมากหากเทียบกับต้นทุนในการที่จะดูแลสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พิจารณาได้จากมูลค่าเพิ่มของโครงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่คิดลบถึงร้อยละ 157.31 สะท้อนให้เห็นว่าหากชุมชนยังคงดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวดังกล่าวต่อไปในระยะยาวจะทำให้เกิดการขาดทุนสะสม และจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ใน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยพบว่า บริบทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ มี 2 ลักษณะ คือ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในลักษณะของการส่งเสริมสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในลักษณะของการบำบัดรักษาโดยพืชผักสมุนไพรในชุมชน อันเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะมากกว่านิยามของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2546) ได้ให้คำจำกัดความไว้และมีลักษณะใกล้เคียงกับนิยามในความหมาย วรณาวงษ์วานิช (2546) และอารัญ บุญชัยและจินนา ต้นศราวพิรุฑ (2546) เพียงแต่การศึกษาครั้งนี้ได้

กำหนดถึงประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่ ที่เน้นการดำเนินงานโดยชุมชนเป็นสำคัญ จึงแตกต่างจากการจำแนกประเภทของการท่องเที่ยวของ ปতিตาดันดิเวชกุล (2546) ที่พิจารณาจากนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ทั้งนี้การวิจัยพบว่าโดยภาพรวมของการดำเนินงานของการท่องเที่ยวในลักษณะนี้ในหลายงานวิจัยที่ผ่านมาทั้งของ นพรัตน์ พบลาภ (2546) หรือแม้แต่งานของ อัญญาจารย์ สร้อยอินตะ (2545) และรัชนิกรณ์ ณะไชย (2551) ล้วนแล้วแต่มีประเด็นของการวิจัยในส่วนของการพัฒนาคุณภาพของการให้บริการสุขภาพเป็นสำคัญ ซึ่งการวิจัยเรื่องนี้ก็ได้ค้นพบข้อมูลที่คล้ายกันคือ ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการองค์กรและการให้บริการ สมาชิกมีความรู้และความสามารถในการให้บริการสุขภาพเป็นอย่างดี การวิจัยยังพบอีกว่า ชุมชนยังขาดศักยภาพในการดำเนินงานทางธุรกิจ โดยเฉพาะการจัดทำบัญชี ส่งผลให้กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวขาดทุนสูงถึงปีละ 186,572.70 บาท เนื่องจากมีต้นทุนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่ค่อนข้างสูง ตามแนวคิดการบริหารจัดการต้นทุนของ ธนชัย ผู้พัฒนา (2553) ดังนั้นแนวทางการบริหารจัดการต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่นที่ควรจะพัฒนา คือ ต้องพยายามลดต้นทุนส่วนนี้และบูรณาการทำงานร่วมกับภาครัฐ โดยเฉพาะองค์กรชุมชนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม จึงจะทำให้การท่องเที่ยวดังกล่าวเกิดความยั่งยืนได้ ซึ่งการวิจัยในระยะถัดไปจะดำเนินการวิจัยโดยอาศัยผลลัพธ์ของการวิจัยครั้งนี้ต่อยอดผู้มาตรวจหรือวิธีการให้เกิดผลเชิงรูปธรรม เพื่อนำไปปรับใช้กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). แผนแม่บทวาระแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. วารสารธุรกิจท่องเที่ยว. ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ปติตาดันดิเวชกุล. (2546). โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ จุลสารการท่องเที่ยว ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2546)
- ธนชัย ผู้พัฒนา. (2553). การจัดการต้นทุนเชิงกลยุทธ์เพื่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน.
- รัชนิกรณ์ ณะไชย. (2551). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นในวัดป่าเทพาลัย อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา.
- วรรณาวงษ์วานิช. (2545). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วีระศักดิ์ สมยานะ. (2554). การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดเชียงใหม่. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

อารัญ บุญชัย และจินดา ต้นศรวิพุธ. (2546). **ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) จุดขายของ
การท่องเที่ยว. วารสารเศรษฐกิจและสังคม**
อัญญารัตน์ สร้อยอินดี๊ะ. (2545). **แนวทางการพัฒนาศูนย์วิจัยและพัฒนารักษาผู้ป่วย
สถาบันราชภัฏเชียงราย ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. เชียงใหม่: สาขาวิชาการจัดการ
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

